REPOLA-SEURA R.Y.

Repolainen 82

Jäsentiedote 4/2017

www.repola-seura.net

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti

Numero 82, 4/2017, joulukuu
Numeron 83 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 15.1.2018 mennessä

Päätoimittaja
Pertti Rannikko
pertti.rannikko@uef.fi
puh. 013 717422
Huhtilammentie 945, 82160 Oskola

Toimituskunta
Repola-seuran hallitus

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla.
Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net,
josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset
Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Kiehiskuja 3, 80140 Joensuu,
gsm 050 511 6580, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 25 e, ainaisjäsenmaksu 200 e, kannatusjäsenmaksu 100 e, perheenjäsenmaksu puolisosta ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 e. Vuosijäsenmaksu maksetaan toukokuussa Repolaisessa oleva viitenumero mainiten.
Seuran pankkitili: Op Polvijärvi, FI05 5354 0420 0466 26.

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: *Joulukuun alun pimeyteen muistona viime kesän Repolan matkalta auringonpaisteista Lieksajärven rantaa (kuva Pentti Jormanainen)*

Repola-kirja myynnissä

Repola-seuralla on suuri ilo tarjota jäsenistölleen ostettavaksi ja luettavaksi uutta kirjaa *Repola – Elämää ja ihmisiä kahdella puolella rajaa*. Kirja tulee ulos painosta jokseenkin samaan aikaan kuin tämä lehti postilaatikkoihin. Nopeasti tilaamalla kirjan ehtii saada joululukemistoksi tai joululahjaksi annettavaksi. Kirjaa toimitettaessa on ajateltu etenkin uusia ja nuorempia lukijoita, sillä siitä on pyritty tekemään helposti luettava ja ihmisläheinen.

Vielä viime vaiheessa kirjan toimituskunta selvitti erilaisia tapoja saada kirja julkisuuteen. Arvovaltainen kustantajakin olisi ottanut kirjan julkaistavakseen, mutta silloin kirjan hinta olisi noussut kohtuuttoman suureksi. Niinpä seura päätti julkaista kirjan omissa nimissään. Kirjan taittajaksi saatiin kokenut ammattilainen Jussi Virratvuori ja kirjapainoksi valikoitui tarjouskilpailun jälkeen joensuulainen Lasermedia Oy. Näin pystymme myymään 272 sivuisen ja useita kymmeniä valokuvia sisältävän kirjan erittäin kohtuullisella 20 euron kappalehinnalla.

Postitse lähetettäessä hintaan lisättään postitusmaksu, joka on nipin napin puolen kilon ylittävältä kirjalta 8,70 euroa. Useampia kappaleita kerralla tilattaessa maksu pienenee kirjaa kohti, esimerkiksi kolmen kirjan paketin postitusmaksu on myös 8,70 euroa. Tarkemmat tilaustiedot löytyvät tämän lehden takakannesta ja Repola-seuran nettisivuilta. Kirjan voi ostaa myös Joensuussa 14. joulukuuta järjestettävässä julkistamistilaisuudessa, josta enemmän oheisessa ilmoituksessa.

Repola joutui Venäjän vallankumouksen ja Suomen itsenäistymisen tiimellyksessä kiivaiden aatteellisten ja poliittisten kamppailujen näyttämöksi. Uudessa kirjassa ei kuvata näitä poliittisia mittelöitä, vaan keskitytään niihin ihmisiin ja sukuihin, jotka joutuivat näissä myllerryksissä eri puolille valtakunnan rajaa. Kirjan alkuun on kirjoitettu tutkimuslähteisiin perustuva tiivis kuvaus Repolan vaiheista historian pyörteissä, mutta pääosa kirjasta kuvaa yksittäisten ihmisten ja sukujen elämänvaiheita. Kirjan tarinat ovat repolalaissukuihin kuuluvien henkilöiden kirjoittamia tai heidän haastatteluihinsa perustuvia. Kirjaan ovat valikoituneet sukutarinat, jotka täydentävät toisiaan ja muodostavat monipuolisen kokonaisuuden. Mukana on myös muistelu- ja päiväkirja-aineistoja viime vuosisadan alkukymmeniltä.

Suku- ja elämäntarinoiden myötä tutuiksi tulevat Repolan vaiheet neuvostovallan alkuajoista Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisiin vuosiin saakka. Suomeen lähte-

neiden sukujen tarinat alkavat yleensä pakomatkan kuvauksella, jonka jälkeen kerrotaan pakolaisten sijoittumisesta ja sopeutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan. Esiin nousevat myös kantaväestön ennakkoluulot, minkä vuoksi karjalaisista sukujuurista vaiettiin ja sukunimiä suomalaistettiin. Kirjan lopussa kerrotaan, miten eri puolille rajaa joutuneet sukulaiset ovat löytäneet toisensa.

Keskeinen panos kirjan valmistumisessa on sen yli kymmenellä kirjoittajalla ja lukuisilla haastatelluilla. Oheisesta sisällysluettelosta ilmenevät kirjan artikkeleiden otsikot. Artikkeleita ovat kirjoittaneet kirjan toimittajan lisäksi Asko Saarelainen, Heikki Palaskari, Hannu Huotari, Tuula Kilpeläinen, Ville Pänttönen, Eija Pääkkö, Kari Rikkilä ja Lea Tserni-Puittinen. Osa artikkeleista on muokattu aikaisemmin Repolaisessa ilmestyneiden tekstien pohjalta.

Kirjassa on lisäksi myös vanhempaa päiväkirja- ja muisteluaineistoa. Alkuperäiset tekstit ovat saattaneet olla monikymmensivuisia, joista kirjan toimittaja on poiminut ja tiivistänyt lyhemmän tekstin. Näitä viime vuosisadan alkuvuosikymmeniltä peräsin olevia tekstejä on Helmi Helmiseltä, Pekka Kyöttiseltä, Senja Kolpakovalta, Irina Konstantinovalta ja Maija Pekkariselta.

Kirjassa on noin 40 valokuvaa, joista uudemmat värillisiä. Lisäksi mukana on kymmenkunta karttaa tai kuviota. Mielenkiintoisia lukuhetkiä!

Pertti Rannikko
kirjan toimittaja

Kirjan julkistamistilaisuus 14.12.2017 Joensuussa

Teos ***REPOLA – Elämää ja ihmisiä kahdella puolella rajaa*** julkistetaan torstaina 14. joulukuuta klo 13.00 Joensuussa yliopiston Aurora-rakennuksen salissa AU102 (Yliopistokatu 2). Tilaisuudessa esitellään tuoretta kirjaa, jota voi ostaa 20 eurolla. Kaikki kirjasta kiinnostuneet ovat tervetulleita tilaisuuteen.

Aurora on ensimmäinen rakennus oikealla Joensuun keskustasta yliopistoalueelle tultaessa. Yliopistokadun vastakkaisella eli vasemmalla puolella on pysäköintialue, jossa pysäköintimaksu on 0,50 euroa tunnissa. Sisäänkäynti saliin AU102 (1. kerros) on Aurora-rakennuksen keskiosasta, jossa tarkempi ohjeistus. Tervetuloa!

Repola-kirjan sisällys

REPOLAN VAIHEITA

Repola historian pyörteissä

Alueen asuttaminen
Repolan pitäjä
Rajakauppa
Aatteelliset ja poliittiset myllerrykset
Repola Suomen yhteydessä
Pakolaisaalto
Neuvostovallan vakiinnuttaminen
Sotavuodet
Repolan alue uitto- ja metsätyökylinä
Uittokylien romahdus ja radanvarsikylien nousu
Lentieran erityislaatuinen kehityspolku
Kaaoksen kautta uuteen järjestykseen
Raja rajoittajana ja mahdollisuutena

Puukauppa Repolasta Suomeen

REPOLA KOETTUNA JA MUISTELTUNA

Kareliaanien matkakuvauksia

Elämää Haukkasaaressa 1900-luvun alussa

Suomeen liittyminen ja eroaminen

Rauhattomuuksia Lusmassa 1921

Repolalainen komissaari Feodor Pottojev

Kirjassa kerrotaan monen repolalaistaustaisen naisen elämänvaiheista, muun muassa Tuulivaarassa syntyneistä Tsernin siskoksista; sisarukset Maikki Karmakka, Helana Moisseinen ja Toini Kälviäinen kuvattuna Lieksassa vuonna 1977 (kirjan kuvitusta)

Muistikuvia lapsuudesta neuvosto-vallan alkuvuosina
Kadonnut jälkiä jättämättä
Sodan runtelemat kylät

IHMISIÄ VENÄJÄN PUOLELLA RAJAA
Hulda mummo ja suvun vahvat naiset
Kiimanvaaran Maria
Haukkasaaren viimeinen asukas
Omavaraista elämää
Lentieran metsäpäälliköt

ELÄMÄÄ SUOMESSA
Pakkasella pakoon Kuhmoon
Haukkasaaresta Suomeen
Koti ja koulu Kyminlinnan pakolaishuoltolassa
Koropista kauppiaaksi Lieksaan
Feodoroffeista suomalaisiksi Huotareiksi
Tuulivaarasta Kevätniemen sahayhdyskuntaan

SUKULAISET LÖYTÄVÄT TOISENSA
Rajan jakama suku
Repolan matkaaja
Kirjelappuja rajan takaa
Yhteiset Repolan matkat

Kirjan tarinoiden kautta tulevat tutuiksi myös Repolan vaiheet neuvostoaikana; Repolan metsätyökeskuksen karjanhoitajia ja muuta henkilökuntaa ryhmäkuvassa 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa (kirjan kuvitusta)

Talollisen tyttären pakomatka

Viljo Pänttösen äiti Maria (myöhemmin Maikki) lähti Repolasta pakomatkalle Suomeen yksin 15-vuotiaana vuonna 1922. Oheinen riipaiseva tarina perustuu äidiltä 1980-luvulla kuultuun perimätietoon.

Historiallinen näyttämö

Repola oli Suomen itsenäistymisneuvotteluissa ja Tarton rauhansopimuksessa vuonna 1920 sovittu liitettäväksi Neuvostoliittoon. Osa asukkaista vastusti liittämispäätöstä nimismies Bobi Sivénin johdolla. Suomalaiset Karjala-aktivistit yrittivät asevoimin pitää Repolan aluetta Suomen hallussa, mutta Suomen hallitus ei tukenut hanketta. Antikaisen joukkojen toimesta viimeisetkin Karjalan kansannousun taistelujoukkojen rippeet ajettiin alkuvuodesta 1922 pois Itä-Karjalan alueelta.

Suomen sisällissodan hävinneiden punaisten johtohenkilöt pakenivat Neuvostoliittoon vuonna 1918. He olivat se ryhmä, joka bolševikkien toimesta asetettiin Karjalan johtoon ja johdattamaan väestön kolhooseihin.

Tämän jälkeen alkoi vainoamisoperaatio Repolan pitäjässä. Kolvasjärvellä asuneen talonpojan ja tilallisen Ivana (Juho) Amosoffin perhe koki sen raskaasti. Kulakeiksi (kulakki merkitsi kommunistien kielenkäytössä tilallista, jolla oli palkattua työväkeä) nimetyn perheen kohtalo oli tulla tuhottavaksi. Ensin kaksi poikaa, jotka olivat käyneet kauppamatkoilla Suomen puolella, tuomittiin paikallisten punaisten järjestämässä ”kenttäoikeudessa” kuolemaan neuvostovastaisesta toiminnasta. Kysymyksessä oli terroritekoon/murhaan verrattava toiminta, joka oli kaikkien lakien vastaista. Nuorukaiset joutuivat kaivamaan oman hautansa koko perheen läsnä ollessa. Tuon haudan reunalla heitä sitten ammuttiin selkään ja ”oikeus” oli tapahtunut.

Äitini Maria (s. 25.4.1907) ja hänen kaksoissisarensa Darja olivat seuraavaksi teloituslistalla. Heitä vastaan oli nostettu syyte vakoilusta neuvostovaltaa vastaan. On mahdotonta ymmärtää, miten 15-vuotiaat tytöt olisivat voineet olla syyllisiä, mutta selvennän tapahtuneen oletettuja tavoitteita myöhemmin tässä tekstissä.

Äitini Marian matka Suomeen

Marraskuussa 1922 punaisten vangitsemat tytöt odottivat ”kenttäoikeuden” istuntoa Kolvasjärven ran-

nalla olevassa tuvassa. Edellisenä yönä oli ollut pakkasta sen verran, että järvi oli saanut jääpeitteen. Tytöt pelkäsivät veljiensä kohtaloa ja lievimmilläänkin odotettiin tuomiona karkotusta Siperiaan. Iltayöstä vartioon tuli tyttöjen tuntema naapurikylän poika. Tytöt olivat houkutelleet pojan lemmenlupauksilla päästämään heidät pakoon. Pakomatka oli tarkoitus tehdä juoksemalla juuri jäätyneen järven jäätä pitkin vastarannalle.

Vartijan kanssa oli sovittu, että hän ampuisi perään uskottavasti, muttei tähtäisi pakeneviin tyttöihin. Jää oli vielä niin ohut, että se joka askeleella jousti hentojen tyttöjen alla ja vesi nousi pintaan. Aivan kuten oli ajateltukin, takaa-ajajat eivät uskaltaneet jäälle karkureiden perään. Darjan usko jään kestävyyteen loppui kuitenkin kesken. Hän palasi takaisin kotikylään, jossa hänet vangittiin udelleen. Maria yritti luoda Darjalle uskoa pakomatkan jatkamiseksi toteamalla, että ellei heitä ammuttaisi, niin pahempi kohtalo heitä odottaisi Siperiassa. Tämä jäi kuitenkin sisarusten viimeiseksi keskusteluksi.

Kirjoittajan äiti Maikki (edessä) noin 15–16 vuotiaana

Maria jatkoi pakomatkaa ja onnistui pääsemään vastarannalle. Marraskuinen yö oli kuulas ja kuutamon valossa matka jatkui kohti Suomen rajaa. Lunta ei vielä ollut maassa, joten takaa-ajajat eivät löytäneet karkulaisen jälkiä. Toisena yönä pakomatkan jatkuessa kuun valossa polulla asteli vastaan metsän kuningas Otso Mesikämmen. Liekö se ollut hyvin syönyt talven varalle vai säälikö tyttöä, muttei se kuitenkaan koskenut häneen. Marian kertoman mukaan he olivat karhun kanssa olleet polulla ainoastaan parin metrin päässä toisistaan ja hän oli jähmettynyt paikoilleen eikä pystynyt liikahtamaankaan. Otso oli kuitenkin noussut takajaloilleen, sylkäissyt kämmeniinsä, murahtanut, kääntynyt polulta ja lönkytellyt pois. Kolmen vuorokauden kuluttua Maria pääsi perille Kuhmoon, jossa rajavartijat ottivat hänet haltuunsa.

Kuhmossa lämmin vastaanotto

Kuhmolaiset tunsivat Marian perheen ja auttoivat häntä kaikin tavoin. Vaikka olot olivat ankeat ja seutu köyhää, saatiin hänelle kerättyä esimerkiksi vanhoja vaatteita, joista hän korjaili ja ompeli itselleen vaatteet talven varalle.

Äidin historiasta on vielä paljon salaisuuden peitossa. Yksi merkittävä ajankohta äidin elämässä on vuosi 1931, jolloin hän avioitui Repolan Omelien kylästä Suomeen paenneen Heikki Pänttösen kanssa. Myöhemmin Maikki (Suomessa Maria-nimi suomennettiin Maikiksi) sai kuulla, että koko jäljellä ollut perhe karkotettiin Siperiaan. Novokuznetsk lienee ollut määränpää. Ainakin Nikolai-veljen tiedetään menehtyneen siellä suolakaivokseen kolmen vuoden kuluttua karkotuksesta.

Perheen tuhoamisen todellinen syy

Historian kulku on vaikeasti selitettävissä vuosikymmenten jälkeen, mutta äitini perheen tuhoamisen selittää ainakin osittain se, että Amosoffeilla oli Kolvasjärvellä iso hirsitalo ja metsää yli 500 hehtaaria. Repolan komendantilla näyttäisi olleen tavoitteena purkaa Amosoffien kotitalo ja siirtää se Repolaan virkataloksi ja komento-

Maikki ja Heikki Pänttösen vihkikuva vuodelta 1932

Kirjoittajan isän Heikki Pänttösen hautajaiset vuonna 1952, vasemmalta lukien Irja, Veera, Maikki, Viljo, Nasti ja Martti Pänttönen

paikaksi. Niin tapahtuikin ja talo oli pystyssä viime sotiin asti. Talon tuhoutumisvuotta ei tiedetä, mutta koko Repolahan paloi sotien aikana muutamaa syrjäkylien taloa lukuun ottamatta.

Maria-äidin jalanjäljillä 2000-luvulla

Yllä kerroin ne vähäiset tiedot, jotka äidiltäni periytyivät suusanallisesti minulle koskien hänen perhettään. Hän eli Lieksassa vuoteen 1956 asti, josta muutti Hyvinkäälle. Maikki-äitini nukkui ikiuneen Hyvinkäällä 9.11.1997.

Vieraillessani heinäkuussa 2013 Repolassa silloin 86-vuotias Rosa Tsubarova kertoi tietävänsä komendantin Kolvasjärveltä tuodun Amosoffin talon paikan Repolassa. Hän mainitsi talon olleen kolmella sisäänkäynnillä varustetun, kaksikerroksisen ja Repolan komeimman. Perustus eli fundamentti, kuten karjalan kielellä sanotaan, on vielä nähtävissä. Askelmitalla arvioiden kerrosala oli lähes 300 neliötä. Olisi mielenkiintoista tutkia vanhoja, vuosia 1920–1938 kuvaavia valokuvia Repolasta, jos niissä mahdollisesti näkyisi äitini kotitalo.

Kesällä 2013 tapasin sattumalta myös 84-vuotiaan Anastasia (Nasti) Pavlovan ja hänen tyttärensä Ludmilan (Ljusa) sekä Ljusan tyttären Anastasian. Nasti kertoi tietävänsä Kolvasjärvellä olleen Amosoffien talon paikan. Lisäksi hän kertoi miehensä siskon (”Katti”) menneen naimisiin Nikolai Amosoffin kanssa. Kuten aiemmin jo kerroin, Nikolai karkotettiin perheineen Siperiaan, Novokuznetskiin. Heillä oli poika, joka sai myöhemmin tyttären nimeltään Irina. Hänellä puolestaan oli Artjom-niminen poika, jonka sukunimi ei ole tiedossani. Osoite noin vuodelta 1985 oli Kemerovskaya Obl, Novokuznetsk, ul. Chelyskina 48 kb 23. Anastasian kirjeisiin ei kuitenkaan ollut tullut vastauksia vuoden 1985 jälkeen.

Käydessäni Repolassa kesällä 2014 tapasin Aleksanteri Tunttujevin, joka kertoi, että hänen mummonsa sisko oli tuo aiemmin mainittu ”Katti”, joka oli mennyt naimisiin Kolvasjärveltä kotoisin olevan Amosoff-nimisen miehen kanssa. Heidät oli jonkin ajan kuluttua avioitumisesta karkotettu suolakaivokseen Siperiaan. Hän myös sanoi tietävänsä Amosoffin talon paikan ja alueen, jota paikalliset kutsuvat vieläkin Amosoffin maaksi. Alueella on Valkealampiniminen lampi.

Aleksanteri kertoi lisäksi, että hänellä on sisar Tamara Borisova, joka asuu Kuopiossa. Olin häneen yhteydessä ja hän kertoi samat asiat, jotka Aleksanteri oli jo minulle kertonut. Lisäksi Tamara muisteli, että noin 15–20 vuotta sitten heillä Repolassa oli käynyt Siperiassa

Viljo Pänttönen Nasti Pavlovan ja tämän tyttären Ludmilan seurassa Repolassa heinäkuussa 2013 (kuva Ville Pänttönen)

asunut Nikolai Amosoff -niminen, noin 50-vuotias mies.

Pottoset (Pottojev) järjestivät 30.8.2014 sukupäivän Sofia-kokouskeskuksessa Helsingissä ja minulla oli mahdollisuus osallistua tilaisuuteen. Siellä tapasin Ludmila Bokotajan, jonka perhe (Pottojev) oli karkotettuna Novokuznetskiin. Hän kertoi, että Repolasta oli karkotettu 28 perhettä samalle seudulle. Lisäksi hän muisti, että siellä oli samalla kadulla asunut Amosoff-niminen perhe, jossa oli Katti-niminen isoäiti. Karkotetut rehabilitoitiin 1950-luvulla.

Kysymyksiä

Seuraavat kysymykset askarruttavat mieltäni, joihin mielelläni kuulisin vinkkejä henkilöiltä, jotka voisivat ystävällisesti auttaa:

1. Onko mistään arkistosta saatavana tilakarttaa Amosoffin maista Kolvasjärvellä?
2. Löytyyköhän mistään sellaista kyläkarttaa Kolvasjärveltä, jossa olisi mahdollisesti Amosoffien talon paikka?
3. Löytyisikö valokuvaa Repolaan siirretystä talosta?
4. Onko kenelläkään tietoa Amosoffin perheen jäsenistä, nimet yms.?
5. Mikä on Ivan Amosoffin perheen kohtalo arkistojen mukaan?
6. Selvisikö kukaan elossa noista vuosista ja missä he/heidän jälkeläisensä ovat?
7. Miten voisi löytää nuo Siperiassa asuvat sukulaiset?

Viljo Pänttönen
Kerava
viljo.panttonen@pp.inet.fi

Pentti Tuomi on poissa

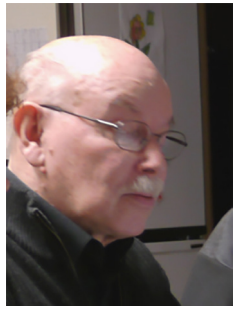

Repola-seuran hallitukseen vuosina 2008–2011 kuulunut Pentti Tuomi kuoli 1. marraskuuta 2017 Joensuussa pitkäaikaisen sairauden uuvuttamana. Pentti syntyi Polvijärvellä 6.9.1933 ja teki työuransa opettajana, viimeiset kaksikymmentä vuotta ruotsin kielen lehtorina Valtimolla. Eläkevuotensa hän vietti entisessä koulukaupungissaan Joensuussa. Pentti tuli mukaan Repola-seuran toimintaan historia- ja Karjala-harrastuksensa myötä. Hän oli innokas Repolan ja Karjalan matkaaja. Seuran toiminnassa hänet opittiin tuntemaan sosiaalisena ja huumorintajuisena ihmisenä, joka tuli hyvin toimeen kaikkien kanssa.

Mitä kuuluu Lentieraan ja Anatolille?

Repolan pitäjän vanhoista uittokylistä Lentiera selvisi elinvoimaisimpana uittokauden päättymisestä ja heti sen jälkeen tapahtuneesta sosialismin romahtamisesta. Lentieran kehityksestä ja tilanteesta on raportoitu Repolaisen numeroissa 50, 60 ja 71. Tapasin syyskuun lopulla lentieralaisen pääinformanttimme Anatoli Retukovin, joten voimme taas päivittää Lentieran tilannetta.

Mutta ensin on kerrottava Anatolista, jonka monet suomalaiset tuntevat. Anatoli Retukov oli tekemisissä suomalaisten kanssa jo Lieksanjoen uiton kukoistuskautena 1970-luvulla. Eräänlaiseksi legendaksi hän tuli 1990-luvulla, kun puukauppa Lentierasta Suomeen Inarin rajanylityspaikan kautta alkoi.

Anatoli Retukov Lieksassa kesäkuussa 2016 (kuva Asko Saarelainen)

Lentieran metsäpäällikkö

Anatoli vietti lapsuutensa Savinovon kylässä, joka sijaitsee Prääsän piirissä noin 50 kilometrin päässä piirikeskuksesta länteen. Anatolin syntyessä vuonna 1949 perhe asui vielä äidin syntymäkylässä Syssoilassa, joka oli muutaman kilometrin päässä sijainnut saman kyläneuvostoalueen sivukylä. Hänen ollessaan viisivuotias perhe muutti Savinovoon, jonne rakensivat oman talon. Kylä ei ollut mikään

metsätyökylä vaan maatalouskylä, jonka sovhoosissa oli satakunta lehmää. Kyläläiset olivat karjalaisia ja puhuivat karjalaa. Perheen toimeentulo oli niukkaa, sillä isä oli sotainvalidi ja äiti työskenteli siivoojana terveysasemalla.

Anatoli aloitti koulunkäynnin Savinovossa, mutta suoritti luokat 9 ja 10 Vieljärvellä. Vuonna 1966 hän aloitti opinnot metsäkoulussa Petroskoissa. Opiskeluunsa liittyvän puolen vuoden harjoittelun hän suoritti Lentieran naapurissa Motkossa. Valmistuttuaan vuonna 1969 hän läksi Lentieraan, jossa tarvittiin rajauitoissa suomen kielellä toimeen tulevia metsäammattilaisia. Karjalaispojalta seurustelu suomalaisten kanssa sujui luontevasti.

Lentieran metsätalous ja koko kylä elivät Anatolin tulon jälkeen vielä monia vuosia kasvun ja kehityksen vaihetta; uutta rakennettiin ja elämä oli vilkasta. Anatoli sai vastuullisempia tehtäviä ja hänet lähetettiin 1980-luvun alussa Leningradin yliopistoon opiskelemaan metsätieteitä. Kolmen vuoden opiskelun jälkeen hän palasi metsäinsinöörinä Lentieraan, jossa hänet nimitettiin metsätyökeskuksen varajohtajaksi. Rajauitto Suomeen oli tuolloin jo loppumassa ja puut kuljetettiin rautateitse Neuvosto-Karjalan omiin tuotantolaitoksiin.

Sosialismin romahdettua Venäjällä alettiin 1990-luvun alussa kouluttaa metsätyökeskusten johtoa markkinatalouteen. Anatolikin valittiin Petroskoissa järjestetylle kurssille, johon sisältyi lyhyt harjoittelujakso ulkomailla. Anatoli suoritti sen Suomessa tutustuen Stora-Enson tehtaisiin ja niiden johtamiskulttuuriin. Suomen kielen hyvin hallitsevana hänestä tuli keskeinen suomalaisten yhteistyökumppani 1990-luvun puolivälissä, kun Vapo Timber alkoi ostaa puuta Lentierasta. Puut kuljetettiin rekoilla Suomeen parinkymmenen kilometrin päässä kylästä sijaitsevan Inarin rajanylityspaikan kautta. Rajamuodollisuuksien hoitamisessa Anatolin kipakka ja selkeäsanainen puhetyyli oli korvaamaton. Byrokraattien paimentamisen ohella hän ehti osallistua myös metsätöiden tehostamiseen.

Eläkeläinen

Syyskuun lopulla 2017 tapaan eläkkeellä olevan Anatoli Retukovin Nurmeksessa Bomban kylpylässä, jonne hän on tullut rentoutumaan muutamaksi päiväksi. Hänet pantiin eläkkeelle vuonna 2012, kun Lentieran lespromhos luopui omasta puunkorjuusta ja siirsi sen ulkopuolisille metsäkoneurakoitsijoille.

Anatoli kertoo omien hommien kotona Lentierassa jääneen tänä kesänä vähälle, kun koko kesä on mennyt rakentaessa saunaa ja aitaa Petroskoin lähettyvillä sijaitsevalla Lena-tyttären datšalla. Tyttären kesäasunnon ohella Anatoli käy kunnostamassa myös Savinovossa sijaitsevaa vuonna 1954 rakennettua kotitaloaan, joka on siirtynyt vanhempien kuoltua hänen omistukseensa. Taloa käyttävät hänen siskonsa kesäasuntona, mutta talvet se on tyhjillään.

Töitä riittää myös kotona Lentierassa. Polttopuita on tehtävä sekä hoidettava kasvimaata ja kasvihuoneita, joista saadaan omaan käyttöön tomaatit, kurkut, porkkanat, perunat jne. Puolukkaa ja mustikkaa on kerättävä ja tehtäviä niistä mehua ja hilloa. Anatolille tärkeää on kalastus, sillä pakastin on saatava täyteen tuppisiikaa talveksi.

Selviytymistä seuraa katastrofi

Eläkeläisenäkään Anatoli ei ole lakannut murehtimasta Lentieran puunkorjuun tilannetta ja kylän kohtaloa. Olen näistä keskustelut hänen kanssaan ennen syyskuista Bomban tapaamistamme vuosina 2008, 2012 ja 2014 Lentierassa sekä kesällä 2016 Lieksassa. Lentiera on noina vuosina kohdannut monia käänteitä, jotka ovat nopeasti muuttaneet toiveikkuuden uhkiksi ja päinvastoin.

Anatoli ja artikkelin kirjoittaja Lentierassa maaliskuussa 2012 (kuva Raimo Määttä)

Useat Karjalan metsätyökeskukset ajautuivat 1990-luvun alun yksityistämispolitiikassa taloudelliseen kriisiin. Lentieran pelasti ahdingosta puukaupan käynnistyminen uudelleen Suomeen. Vapo alkoi ostaa vuonna 1995 Lentieran puunkorjuuyritykseltä (lespromhosilta) puuta ja kuljettaa sitä Inarin rajanylityspaikan kautta Suomeen. Kaikki sujui hyvin siihen saakka, kunnes Venäjän hallitus päätti nostaa roimasti ulkomaille viedyn raakapuun tullimaksuja. Kuten oheisesta käyrästä näkyy, puunvienti romahti muutamassa vuodessa kymmenesosaan aikaisemmasta.

Vaikka korkeista tullimaksuista melko pian luovuttiin, ei puukauppa Inarin kautta kuitenkaan lähtenyt liikkeelle. Lentieran puunkorjuuyritys oli saanut uuden omistajan, Investlespromin, joka oli hankkinut omistukseensa myös Segezhan sellu- ja paperitehtaan. Yhtiö siirsi vuonna 2011 puunkorjuun ulkopuolisten urakoitsijoiden tehtäväksi ja irtisanoi Lentierassa kaikki metsätyöntekijänsä. Metsätyöt siirtyivät ulkopuoliselle liikkuvalle työvoimalle, mikä oli lentieralaisten toimeentulon kannalta katastrofi.

Alueelle ei kuitenkaan saatu osaavia urakoitsijoita, joten puunkorjuuta ei saatu sujumaan eikä puunmyyntiä käyntiin. Uusilla tekijöillä ei ollut paikallista osaamista. Esimerkiksi kun metsäteitä ei tehty ajoissa, ei puun kuljetuksia saatu ajoitettua hyvien kuljetuskelien aikaan.

Uhkakuvat kääntyvät toiveikkuudeksi

Syksyllä 2014 tapahtui uusi käänne, kun Segezan tehtaan ja Lentieran puunkorjuuyrityksen omistaja taas vaihtui. Nyt omistajaksi tuli AFK Sistema, joka harjoittaa metsäteollisuutta nimellä Segezha Group. Uusi omistaja on palannut osin vanhaan toimintatapaan ja saanut puunkorjuun Lentierassa taas toimimaan. Alueella nykyisin toimiva sortavalalainen koneurakoitsija on palkannut kyläläisiä, jotka tuntevat paikalliset olosuhteet. Puukauppakäyrän Suomeen uskotaan nyt lähteneen pidemmälle kasvu-uralle.

Lentieran kehityskaari on edellä kuvattu paljolti Anatoli Retukovin eri vuosina kertomien tietojen ja tunnelmien pohjalta. Vuonna 2012 tavatessamme irtisanomiset olivat juuri tapahtuneet ja Anatoli oli muiden lentieralaisten tavoin hyvin epävarma kylän tulevaisuudesta. Vuonna 2014 alakulo oli muuttunut jo syväksi pessimismiksi niin puukaupan elpymisen kuin kylän tulevaisuudenkin suhteen.

Vuosina 2016 ja 2017 tapasin hyvin optimistisen miehen. Lentieran tulevaisuus näytti lupaavammalta kuin vuosikausiin. Anatoli

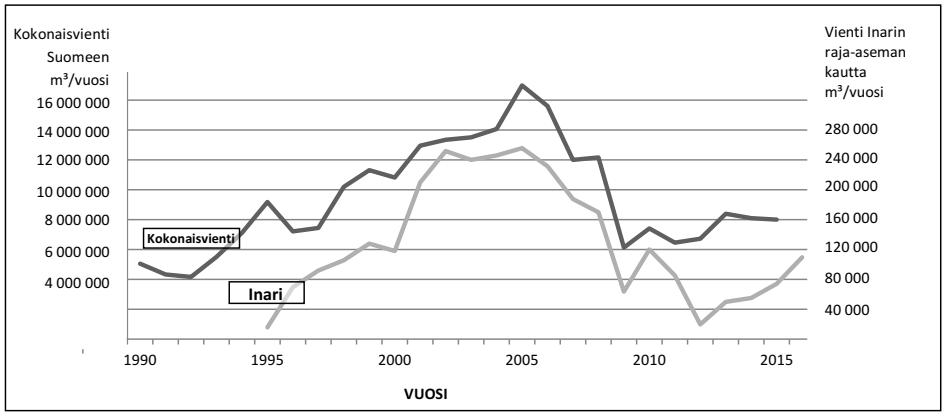

Inarin raja-aseman kautta tuodun puun määrät sekä raakapuun kokonaistuonti Venäjältä Suomeen vuosina 1995–2016

kertoi, että kun paikallisilla on taas hyvin palkattua työtä, on Lentieran kaupoissa myytävänä paremmin ja monipuolisemmin tavaraa. Talojakin on remontoitu ja maalattu. Matkailijoita varten ollaan rakentamassa uusia majoitustiloja. Metsistään elävä kylä näyttää taas olevan selviämässä pahimmasta kriisivaiheestaan.

Pertti Rannikko

Kohtaaminen Repolassa

Vaikka Repolassa käy vähän suomalaisia matkailijoita, olemme Repola-seuran heinäkuisilla matkoilla silloin tällöin tavanneet muitakin suomalaisia. Viime kesänä kohtasimme Repolassa Eija ja Timo Karppisen.

Kajaanilaisten Karppisten kiinnostus Repolaan on peräisin 1990-luvun alkupuoliskolta, jolloin Kajanissa oli jonkun Karjala-seuran vuosikokous. Sen pääjuhlaan esiintymään oli saapunut Repolasta noin 10–13-vuotiaiden lasten laulu- ja tanssiryhmä, josta Karppiset saivat majoitettavakseen kaksi poikaa. Juhlassa oli jaossa esite, jossa kerrottiin Hannu Pottosen järjestämästä Repola-seuran matkasta. He päättivät lähteä katsomaan, miten heidän vieraanansa olleet pojat Repolassa elävät.

Kun bussi saapui Repolaan, olivat vastaan tulleiden joukossa myös Karppisten majoittamat pojat äiteineen. Pienen keskustelun jälkeen Senja ja Anatoli Lasarevin perhe sai Karppiset vieraakseen. Sen jälkeen he ovatkin vierailleet Repolassa ja perheen luona useita kertoja. ”Kylään on menty niin kuin konsanaan kylään mennään” kuvaa Eija vierailuja.

Karppiset ovat lähteneet Repolaan muun muassa tutustuakseen paikalliseen pääsiäisen viettoon. Matkoillaan he ovat tutustuneet myös muihin repolalaisiin. Timo käy Repolassa Eijaa useammin, sillä hän toimii matkanjohtajana sotahistoriallisilla matkoilla. Repola-seuraan he liittyivät jo ensimmäisellä matkallaan.

Timo ja Eija Karppinen Repolan koulun museossa heinäkuussa 2017 (kuva Lea Tajakka)

REPOLA-SEURA R.Y.

Hallitus 1.3.2017 – 28.2.2018

Pertti Rannikko, *puheenjohtaja*, p. (013) 717 422
Huhtilammentie 945, 82160 OSKOLA
pertti.rannikko@uef.fi

Ville Pänttönen, *taloudenhoitaja, varapuheenjohtaja*,
gsm 040 5111 560
Kauppakatu 10a A 1, 80100 JOENSUU
ville.panttonen@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*, gsm 050 520 4121
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
lea.tsernipuittinen@lieksa.fi

Päivi Kiiskinen, *jäsensihteeri*, gsm 050 511 6580
Kiehiskuja 3, 80140 JOENSUU
paivi.kiiskinen1@gmail.com

Valentina Afanassieva, gsm 040 716 5151
Tuulentie 2 A 29, 80160 JOENSUU
valentina.afanassieva@elisanet.fi

Asko Saarelainen, gsm 040 104 4111
Korholantie 1, 81720 LIEKSA
asko.saarelainen@lieksa.fi

Antti Pottonen
pottonen@gmail.com

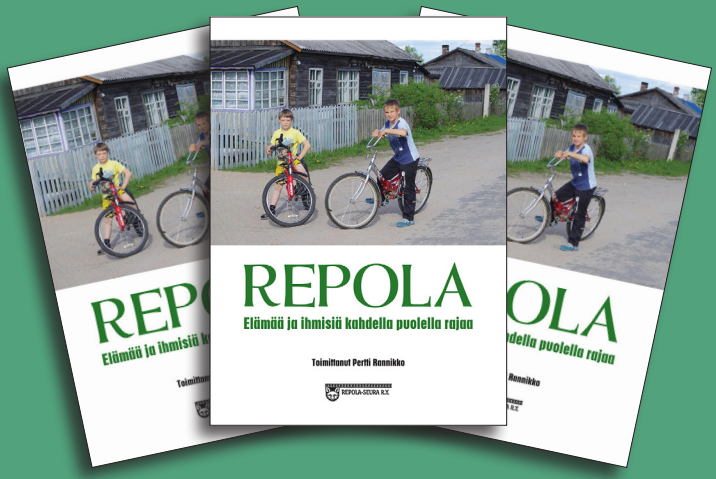

Uusi Repola-kirja myynnissä!

Joulukuussa ilmestyvä uusi kirja ***REPOLA – Elämää ja ihmisiä kahdella puolella rajaa*** *on nyt myynnissä 20 eurolla (+ postitusmaksu 8.70 euroa). 272 sivuista ja useita kymmeniä valokuvia sisältävää kirjaa on esitelty tämän lehden sivuilla 3–6.*

Tilaamalla kirjan ennen 15.12. ehtii sen saamaan ennen joulua vaikka joululahjaksi. Tilaamalla useamman kappaleen kerralla säästää postimaksuissa, esimerkiksi kolmen kirjan paketin postitusmaksu on myös 8,70 euroa. Tilaukset postitse Pertti Rannikolta, postimaksut voi säästää hakemalla kirjan Joensuussa Ville Pänttöseltä ja Lieksassa Lea Tserni-Puittiselta (kaikkien yhteystiedot löytyvät edelliseltä sivulta). Kirjaa myydään myös julkistamistilaisuudessa torstaina 14.12. klo 13.00 Joensuussa yliopiston Aurora-rakennuksessa (tarkemmin lehden alkusivuilla).